

dota«, povest, spisala Pavlina Pajkova; »Brat Evstahij«, povest, spisal A. Koder; »Nekoliko črtic iz življenja starega Zelnič«, spisal Janko Barle. — Da rabim takoj primer: kakor se je brat Evstahij, menih-frančiškan (v povesti Kodrovi), trudil celih štirideset let, da bi primerno naslikal najsvetejše bitje na svetu, Marijo, pa se mu ni posrečilo, tako, zdi se mi, godi se marsikateremu drugemu umetniku in pisatelju povestij. Idejo ima v duši krasno, toda, ko ji je treba dati čutno obliko, tedaj se začne trpljenje, tedaj oblika neče doseči nadčutnega vzora. Ideja naše prve povesti je lepa, resnična: najgotovejša dota vsaki deklici so delavne roke in ponižno srce. To, in jedino to doto je imela Barbika, hči kmeta Boštjana; njena polsestra Marica pa je imela jedino le telesno lepoto, druga pa nič. A, ko je vkljub temu skoro že dobila bogatega in dobrega ženina Jožeta, pokazalo se je, da telesna lepota prav za prav ne velja nič, če duša ni lepa, okrašena s ponižnostjo, postrežljivostjo, delavnostjo. Maruša je ostala samica, postala beračica zaradi ničemerosti. Barbiko pa je vzel pridni Jože za ženo, in vse jo je spoštovalo. Tudi oče Boštjan se je naposled kesal, da je Marici dajal potuho. Taka je ideja in ta nas zadovoljuje; oblika pa ne povsem. Ni primerno opisovati Marico kot čudo lepote, Barbiko kot nestvor, »spačenega života«, »nelepega, rumenega, koščenega obraza«; ni verjetno, da bi bili vaščani prvo klicali: lepo Marico, drugo: grdo Barbiko, kakor tudi ni resnično, da bi naš narod za koga ne maral, samo zato ne, ker je grd; še na misel mu ne hodi kaj takega. A to se trdi na str. 44. Kaj neprikladno je, večkrat poudarjati in omenjati lepoto »lepe Marice«, kakor čitaš v tej povesti. Pové se jedenkrat, dosti! Helena je morala biti gotovo izredne krasote, da se je vnela vojska zaradi nje, a vendar Homer omenja to samo jedenkrat, in še to le mimogredé polaga v usta resnim starcem. Sploh, osebe naše povesti niso pristno-narodne, in to jih kazi. Narod, čitajoč povest, lahko sicer vidi uresničen svoj nazor o lepoti in pridnosti, a v osehah ne more spoznati sebe, in Bog daj, da se nikdar ne bi! Naj bodo značaji, vzeti izmed naroda, res naši, potem bomo radi v celoti hvalili take povesti. — Dobro pozna pa naš narod še mladi pisatelj gosp. Janko Barle, in njegov stari Zelnič je res prava slovenska korenina. Kakor očak Izak, tako nekako se pripravlja za smrt: spravljen z Bogom želi dobiti še nekaj na svetu, pečeno repo bi še rad jedel. Dadó mu je, a ne more je več jesti; in to mu je neovrgljivo znamenje bližajoče se smrti. Koliko humorja je v teh črticah! — A. Kodra povest: »brat Evstahij« je dobra; posredno bode povzdigovala tudi češčenje Marijino, Slovencem tako ljubo. — M. Opeke: »Planinski kosci«, pesem, ima lepo misel: češ, koscem najlepša rosa je — znoj na čelu. — Poučni spisi so jako primerno izbrani. Ko prečitaš spis »Kako se potuje po Afriki«, spisal Iv. Vrhovec, užali te le to, da je spisa že konec, zakaj čitalo bi se tako berilo cele dni. Tako pripovedovati ne zna vsakdo. Človek se čudi srčnosti človeškega rodú, kaj vse stori za vedo, kakor n. pr. isti Stanley, ki je toliko

trpel v afričanskih pragozdih: lakoto, žejo, vročino, razne bolezni; in tedaj pride misel: Za nebesa ni treba polovico toliko trpljenja, a še tega ne marajo ljudje. — Spis Iv. Steklase: »Andrej Turjaški, karlovški general in glasovit junak (leta 1557—94), v spomin tristoletnice« je kaj prikladen, ker bode bodoče l. 1893. tristo let, odkar so pri Sisku pobili Turke naši pradedje. Pripovedovanje je zanimivo; zaradi mnogih krajevnih imen bi bil kaj dobrodošel mal zemljevid, kakor ga je prinesel n. pr. »Jeruzalemski romar«. To pojasnjuje umevanje. Vidi se pa iz spisa tudi, kako se je tedaj sam papež Klement VIII. zanimal za Slovence, odlikovavši Turjaškega in bodreč ga, naj še dalje prodira zoper Turke. — »Črtice iz francoskih bojev na Koroškem l. 1813.«, spisal Fr. Hubad, bodo zlasti sosedje na Koroškem gotovo radi čitali. — Narodna pravljica: »Cesarica in cesaričina«, zapisal J. Kržišnik, ima dobro jedro: vsaka hudobija pride na dan in se kaznuje. — Res dovtipne so tudi kratkočasnice, katere je nabral A. Brezovnik. — Posebnih jezikovnih napak ni v knjižici, razven, če omenimo n. pr. skrbeti se m. skrbeti, zboleti na osepnicah m. za osepnicami, tih sem m. tiho sem ali pa: molčím, pa to so le hibice. — Hrabro so se bojevali naši dedje v slavni bitvi pri Sisku, a dr. Sketov uvodni spis: »Štiridesetletno delovanje društva in družbe sv. Mohorja« nam kaže, kako se pa od l. 1851. bojujemo Slovenci s peresom in knjigo za sv. katoliško vero in mili materinski jezik. Nad štiri milijone knjig je izdala družba v teh letih in zbrala lepo število pisateljev okrog sebe. Prvi bojevnik so bili nepozabni knezoškof A. M. Slomšek, za njimi A. Einspieler, Ant. Janežič in dr. Pregled vseh doslej od družbe natisnjenih spisov je kaj koristen. Kakor so bili nekaj Slovenci najprej Bogu hvaležni za vse slavne zmage, tako moramo i mi pred vsem Boga zahvaliti za tolik napredek družbe sv. Mohorja, zahvaliti iz srca pa tudi vse, kateri so karkoli storili njej v prospeh in čast.

J. D.

»**Psalmi.**« Preložil Iv. Vesel. V Ljubljani. Založil prelagatelj. Tisek »Katoliške Tiskarne«. 1892. Str. 259. Cena 1 gl. 20 kr. Dohiva se v »Katol. Bukvarni« in pri Kleinmayerju v Ljubljani, pri Drag. Hriharju v Celju in Spir. Skertu v Gorici. — »Tu podajam slovenskemu občinstvu sad več kot desetletnega truda,« tako pričinja pesnik svoj kratki predgovor. In tak sad je tudi vreden tolikega truda. Svetopisemsko poezijo v novodobni obliki presaditi na domača tla — ni lahko delo, in zato smo dolžni pesniku priznanja in hvale, da je je tako izvrstno dovršil. V najraznovrstnejši meri, iz večine v gladkih rimah in v čistem jeziku se nam tolmačijo lepo po redu posamične misli. Izpuščeni so 52., 69. in 107. psalm, ker so z malimi izjemami po dvakrat v sv. pismu. Tako je 52. pozneje predelan po 13., 69. je skoraj po besedi v 39., 14.—18., 107. pa je sestavljen iz 56. in 59. psalma. — V 67. psalmu je 20.—23. vrsta prestavljena za 11.; ravno tako je tudi v 113. psalmu zadnja kitica sestavljena iz srednjih vrst, namreč iz 11., 12. in 10. — V jednega sta zedinjena 41. 42. in 114. 115. psalm; to je bilo pesniku

potrebno, da je dobil jednotno misel, in tudi z bogoslovskega stališča mu ne moremo oporekati; 41. in 42. psalm sta združena v jednega v več nego 40 hebrejskih rokopisih. Ker ima pa knjižica vendar-le 150 psalmov, treba je bilo pesniku več psalmov raztrgati na dvoje; tako n. pr. 23, 7—10 vrsto že prevaja kot 24.; 35, 6—13 kot 36.; 100, 24—29 kot 101. itd. Priznavamo pa tudi tukaj, da se mu je vse to srečno sponeslo. Pesnik prevaja večinoma po izvorniku, in le čuditi se je, kako more tako točno izražati misel za mislijo. Jezik njegov je na vrhuncu razvoja. Dejali bi skoro, da sega že nekoliko čez meje. Skoro na vsaki strani opazamo namreč, da je pesnik doma v slovanskih jezikih; morda se to vidi semtertje še preveč jasno. Češka (tudi hrvaška) beseda »utočišče« (str. 103, 159 in še večkrat) bi se pač lahko malo bolj po naši zavila; saj uprav za tisti pojem rabi pesniku »zatočišče« (str. 82), in nam se zdi to boljše. Tudi »praveden« in »pravednost« v pomenu pravičen, pravičnost in »nikati« (str. 148), (češki vynikati) je nekam brez potrebe izposojeno od naših severnih bratov. Pohvalili smo že čiste rime; le malokdaj to ne velja; tako n. pr. up je — ljub je (stran 174). »Timpan« (str. 239) ni na mestu; brez dvojbe se ima tu misliti na kako glasbeno orodje na strune; Vulgata prevaja »organa« (hebr. kinnoroth). — S tem smo pri kraju z opazkami. Z največjim veseljem uvrščujemo to knjižico med najboljša slovenska pesniška dela, želeč, naj bi vsakemu izobraženemu Slovencu postala dobra znanka, bodrilka in tolažnica v grenkih časih, naj bi vsi našli v njej najblazjega, najprijetnejšega dušnega užitka.

Dr. K.

»Sofoklejev Edip na Kolonu.« Životopis Sofoklejev in uvod napisal, dramo prevel in opomnje dodal R. Perušek. V Novem Mestu. Natisnil in založil J. Krajec. 1892. Cena 15 kr. — Najduhovitejši in najbolj razviti jezik starega veka je brezdvomno grški. To nam spričujejo različni spisi in umotvori grških zgodopiscev, modroslovcev, pesnikov. Med dramatičnimi pesniki je na prvem mestu umetnik, katerega so stari imenovali »ὁ τραγικός«. Da je ta umetnik — Sofoklej — prvi dramatik starogrški, dokaz za to so nam njegove drame, v katerih ne vemo, ali naj bolj občudujemo vzvišene misli in globoka čustva, ali blagoglasni in s čudovito umetnostjo umerjeni govor. Mnogo dram Sofoklejevih se je pogubilo. Izmed ostalih pa smemo najlepšim in umetnejšim prištevati dramo »Edip na Kolonu«, katero je gosp. pisatelj, ne boječ se truda, — saj mu je bil ta trud le »slast« — prevel na slovenščino za »Narodno biblioteko«. — Kdor pozna razliko med novoslovenščino in starogrščino, temu tudi ni neznan, da prevajanje iz starogrščine na novoslovenščino ni baš lahka stvar. Posebno težko je sloveniti dramatike starogrške, — med temi pa cvet grške dramatike — umotvore Sofoklejeve. Pri slovenjenju Sofoklejevih dram delajo največ težkoč izobraženi grški jezik, metrika, ritmika in vrhu tega še pokvarjeni tekst.

Gledé na te težave piše gosp. prelagatelj v pripomenku (str. 3): »Poznavalec grškega jezika

vé, kako težko je prevajati koncizne izreke grške, kadar je prevodilec zapet v ozke meje pesniškega merila, posebno v lirskih partijah, kjer oblik metra in čudno zasukani govor velike zapreke delata.« Gosp. pisatelj se je trudil »ustvariti primerno sliko matice«, ter je pri prevajanju semtertje rabil manj navadne izraze, — zakaj, ni vselej lahko dobiti za grško besedo primerne izraza slovenskega — in je zraven opombic (stran 99—106) za lažje razumevanje svojega prevoda pridelal tudi kratek slovarček (str. 107—109) manj navadnih besed. Napisal je tudi nekaj stranij »o životu in pesniškej znamenitosti Sofoklejevej« (str. 5—10) in uvod k Sofoklejevemu »Edipu na Kolonu« s tremi kazali (str. 11—32). Prevod sam obsega 63 strani (stran 35—98). Cela knjižica šteje torej okoli 109 stranij.

To delce je v obče hvalevredno, ker nam kaže, da je slovenski jezik tudi v zadnjih letih napredoval in je sposoben za prevajanje največjih umotvorov grških na novoslovenščino. Prav zaradi važnosti tega dela omenjamo nekatere stvari.

Str. 4. rabi gosp. pisatelj izraz »arza« (ἄρσις) za dolgi poudarjeni, izraz »teza« (θέσις) pa za kratki, nepoudarjeni zlog. Primerneje bi bilo, da z arzo označimo kratki, oziroma dolgi nepoudarjeni, s tezo pa dolgi, oziroma kratki, poudarjeni zlog. Grki so imeli namreč navado, kadar so zlog poudarjali, z nogo stopiti na tla (τὸν πόδα τιθέναι), kadar so pa nogo vzdignili (τὸν πόδα ἀρσεν), bil je zlog brez poudarka.

Str. 5. stojé besede: »Sofoklej... narodil se je po poročilih parskega marmorskega letopisa leta 495. (po drugih vestéh leta 496. ali 497.). Po bitki Salaminski plesal je baje Sofoklej, kateremu je bilo tedaj 17 let, v društvu mladeničev okoli tropeja.« V teh vrsticah vidimo neko nasprotje. Ako je bil Sofoklej za časa Salaminske bitke (l. 480.) po mnenju pisateljvem star 17 let, ko je vodil, lahko oblečen (γυμνός), kolo mladeničev atenskih okolo tropeja, bilo je rojstveno leto Sofoklejevo 497./6.; ako se je pa pesnik narodil l. 495., boljše 496./5., bil je ta, ko je vodil kolo, star še le 16 let, kar čitamo tudi pri starih pisateljih.

Kakor se gosp. pisatelj ne more natanko odločiti za to ali ono rojstveno leto pesnikovo, tako tudi gledé na njegovo smrt ni odločnega mnenja, pišoč (str. 6): »Umril je leta 405. (406. ali 407.)«

Str. 6. navaja gosp. pisatelj vzroke smrti Sofoklejeve, kakor nam jih sporočajo stari pisatelji. Po našem mnenju Sofoklej ni umrl od veselja nad tragično zmago ali pri čitanju Antigone, tudi se ni zadušil z vinsko jagodo. Lahka, skoro brezčutna smrt zaradi visoke starosti pesnikove je bila povod, da so si izmislili one vzroke.

Str. 26. čitamo: »Mnogi filologi imajo navado, da v vsakem znamenitejšem delu grške pesniške pa tudi filozofske književnosti vohajo tendencije in namigavanja na sodobne politične odnose. Temu nespametnemu početju tudi »Edip na Kolonu« ni mogel izbegniti« itd. Mnenja učenjakov o tendencijoznosti naše drame so različna. Kdor pozna natančneje politične